

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT
SEKRETARIA / SEKRETARIJAT / SECRETARIAT

Priština, 25. oktobar 2017. godine

Govor predsednice Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi

Veoma sam počastvovana i zadovoljna sam što ću otvoriti svečanu ceremoniju ove nove sudske godine u ime Ustavnog suda Republike Kosovo.

Na početku, želela bih da pozdravim i da se zahvalim na učešću u obeležavanju 8. godišnjice našeg Suda najvišim predstavnicima institucija Republike Kosova, međunarodnim predstavnicima i akreditovanim diplomatama u zemlji, a posebno želim da pozdravim delegacije iz regiona, koje su nam ukazale čast svojim prisustvom na ovoj ceremoniji: delegaciji Ustavnog suda Republike Albanije, delegaciji Višeg suda Republike Albanije, delegacijama ustavnih sudova Bugarske, Makedonije, Crne Gore, Hrvatske i Turske, sudijama redovnih sudova i tužiocima Republike Kosovo i drugim prisutnima.

Kosovo se, kao nova država, suočava sa mnogim izazovnim procesima i stalno se trudi da konsoliduje i unapredi demokratiju, ojača vladavinu prava, ekonomski razvoj i posvećenost integracionim procesima. Ovi izazovi nisu samo političke, već i ekonomske, socijalne i pravne prirode. Međutim, ista izazovna situacija se ogleda i u radu i u svakodnevnoj praksi Ustavnog suda, koji je od svog osnivanja, svojim odlukama, bio deo ovih procesa i uticao na napore da ih prevaziđe.

Ustavni sud, uvek u skladu sa mandatom i nadležnostima definisanim Ustavom Kosova i drugim pravnim aktima, nastavlja da stvara sopstvenu pravnu praksu, koja se u nekim oblastima ustavnog suđenja sada slobodno može nazvati konsolidovanom sudskom praksom. Vredi pomenuti takozvane pojedinačne slučajeve vezane za zaštitu osnovnih prava i sloboda garantovanih Ustavom i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima.

Izgradnja i razvoj ove sudske prakse je od višestruke važnosti. Pre svega, postala je važna pomoć za podnosiocima zahteva i njihove zastupnike, direktno utičući na profesionalnije i kvalitetnije izrade podnesaka.

Štaviše, to izuzetno doprinosi jačanju principa pravne sigurnosti i adekvatnog i stabilnog sistema zaštite osnovnih prava i sloboda građana naše Republike, što

rezultira primenom našeg Ustava u praksi, uz sve njegove atribute kao najviši pravni akt zemlje.

Obavezni karakter odluka Ustavnog suda, kao i značaj i efekat koje one imaju ne samo na stranke, često bude radoznalost javnog mnjenja i postaju predmet javnih rasprava i diskusija. Ne tako često, ove rasprave i ocene se vrše na drugim osnovama i motivima, ali ne i na profesionalnim.

Između ostalog, mogu pomenuti i izborne procese iz kojih se očekivalo osnivanje nacionalnih ili lokalnih institucija, koji su rezultirali situacijama kada se i od Ustavnog suda tražilo da tumači ustavne norme, a rešavanje ovih zahteva je probudilo dodatnu pažnju u javnom mnjenju.

U demokratskim zemljama, politička pitanja, koliko god da su komplikovana, rešavaju se i treba da se reše političkim sredstvima i instrumentima, dok pravna pitanja, koliko god da su složena i kompleksna rešavaju se pravnim sredstvima i od strane nadležnih institucija. To nije dobro i nije zdravo za demokratiju da se politička pitanja i problemi uvek pokušavaju rešiti pravnim sredstvima, jer kao takva mogu postati prepreka za demokratski razvoj. Na primer, ne bi trebalo da se desi da se na kraju svakog izbornog procesa Ustavni sud vidi kao arbitar izbornih rezultata i nije dobro za Ustavni sud da se posmatra kao determinant institucija koje su proizašle iz izbora. Sud neće igrati tu ulogu niti ima taj zadatak. Naravno, to ne znači da je Sud nerado i nikada neće oklevati da rešava svaki slučaj koji se podnese, uključujući i slučajeve koji se odnose na izborne procese, kada su u njegovoj nadležnosti. Međutim, u ovim slučajevima, treba istaći da prestaje da važi bila koja fleksibilnost ili obzir koju inače obezbeđuju politička sredstva i rešenje postaje isključivo u skladu sa Ustavom i zakonom.

Dozvolite mi da podelim sa vama neke od najvažnijih odluka koje je Sud doneo tokom ove pravosudne godine, a koje su izazvale veliki interes ne samo lokalnog mnjenja.

Dve od ovih odluka su bez sumnje slučaj ocene ustavnosti Zakona o Trepči i Zakona o strateškim ulaganjima.

Ova dva slučaja su podneta od strane određenog broja poslanika Skupštine Kosova koji predstavljaju nevećinske zajednice u Skupštini. U oba slučaja, osporeni su zakoni u proceduralnom aspektu, tvrdeći da su ti zakoni ušli u tzv. grupu „zakona sa vitalnim interesima“, i u suštinskom aspektu, tvrdeći povredu imovinskih prava.

Nakon pažljivog ispitivanja slučajeva, Sud je utvrdio da je predmet Zakona o Trepči i Zakona o strateškim investicijama unapređenje ekonomskog razvoja, zapošljavanje i

primena novih tehnologija kako bi se povećala konkurentnost preduzeća i Kosova. Sud je utvrdio da predložene koristi Zakona o strateškim investicijama nisu ograničene na jednu ili drugu zajednicu, već su od javnog interesa i imaju za cilj blagostanje čitavog društva i stoga je odlučio da su ova dva zakona ustavna po sadržaju i proceduri koja je sprovedena za njihovo usvojenje od strane Skupštine Republike Kosova.

Vredi napomenuti da su, naročito u slučaju Zakona o Trepči, održane mnoge javne rasprave, od kojih su neke i nadmašile geografsko područje naše države. Naravno, kao i u drugim slučajevima, Ustavni sud u ovoj situaciji nije postala kontroverzna stranka, ali je na osnovu ustavnih nadležnosti i svoje sudske prakse, i nakon uporednih istraživanja, doneo zaslužnu odluku.

Samo nezavisni i nepristrasni ustavni sud može uživati puno poverenje strana i građana uopšteno. U stvari, to ne bi trebalo da bude samo karakteristika ustavnih sudova, već i svih drugih institucija koje su ustavno definirane kao nezavisne.

Što se tiče ovog pitanja, Ustavni sud je primio da razmotri slučaj Institucije Ombudsmana, koji je osporio ustavnost upravnog akta Ministarstva javne administracije (MJA), kojim se, prema Ombudsmanu, kršila ustavna nezavisnost ne samo institucije koju predstavlja, već i drugih nezavisnih ustavnih institucija, uključujući i Ustavni sud.

Sud je ocenio navode podnosioca zahteva i nakon detaljnog razmatranja slučaja i analiziranja odgovora dobijenih od strane devet članova Venecijanske komisije zaključio je da upravni akt MJA, s njegovim sadržajem, krši ustavnu nezavisnost nezavisnih ustavnih organa, a posebno Ustavnog suda i Ombudsmana.

Sud u ovom slučaju nije negirao nadležnost Vlade da, između ostalog, ujedini zvanja radnih mesta i razreda državnih službenika, već je naglasio činjenicu da svaka takva inicijativa koja se ne vrši u konsultaciji sa relevantnim institucijama i ne uzima u obzir specifičnosti i ustavne garancije za nezavisnost nezavisnih institucija biće neustavna. Nezavisnost nezavisnih institucija, kao što je garantovano Ustavom Republike Kosovo, ne može da se smanji nijednim pravnim aktom sa silom zakona koja je niža od samog Ustava.

Dakle, Sud je zaključio da nezavisnost nezavisnih institucija, garantovana Ustavom nije samo funkcionalna, već organizaciona i finansijska.

Sada mi dozvolite da predstavim još neke izazove sa kojima smo se suočili ili koji nas očekuju u budućnosti koja nije ni tako daleko.

Na ceremoniji prošle godine, zahvaljujući se i sudiji Carolanu, koji je podneo ostavku iz Suda, i ujedno sam pozvala Skupštinu da ispuni u što kraćem roku slobodnu poziciju. Sada još uvek čekamo da se popuni ta pozicija i taj poziv je aktualan.

Međutim, sledeće godine, naš Sud očekuje još veći izazov za njegovo funkcionisanje gde se očekuje okončanje mandata četiri drugih sudija.

Želim da skrenem pažnju da ako se proces za zamenu sudija ne sprovede u rokovima predviđenim Ustavom, Ustavni sud rizikuje da izgubi i potrebnu većinu za odlučivanje. Dakle, Ustavni sud koji nije funkcionalan, rizikuje i same temelje postojanja i vladavinu zakona u jednoj zemlji.

Poslednjih godina, promene u sudskom sistemu Kosova i uopšteno u pravosudnom sistemu u zemlji su bile brojne i pozitivne. Ustavni sud je bio predmet stalnog procesa podizanja stručnih kapaciteta i organizacione reforme uglavnom zahvaljujući i vrednoj pomoći naših međunarodnih partnera.

U tom smislu, za stalnu finansijsku podršku i neograničenu pomoć koju su pružili Ustavnom sudu tokom ovih godina, želim posebno da se zavalim doprinosu nemačke države preko GIZ-a, IRZ-a i Kancelarije Evropskog saveta na Kosovu.

Posebno se zahvaljujemo jednom od glavnih koji su podržali naš Sud, američku državu koja je preko USAID-a ove godine pružila dragocenu podršku u izmeni Poslovnika o radu Suda i redizajniranju službene veb stranice Suda, koja se prema standardu i kvalitetu pretraživanja odluka očekuje da bude jedna od najnaprednijih veb stranica ustavnih sudova i to ne samo u regionu. Ova investicija će definitivno uticati i na dalje unapređenje transparentnosti Suda prema javnosti.

Na kraju, dozvolite mi da izrazim iskrenu zahvalnost svim mojim kolegama, zameniku predsednika i svim ostalim sudijama, bez kojih bi uspesi u Ustavnom sudu sigurno bili nedovoljni.

Za njihov neumoran i zaista profesionalan rad, na kraju bih želela da se zahvalim generalnom sekretaru, pravnim savetnicima, svom kabinetu, kao i svom administrativnom osoblju Ustavnog suda.